

Speelgoed om in te knijpen

PIEP!

Begeleidingsgidsje voor
een ludiek bezoek
(7-10 jaar)

Welkom in het Museum Hallepoort!

Bravo voor je nieuwsgierigheid.

We doorlopen meer dan 500 objecten, die gemaakt zijn tussen 1940 en 2000. Dit boekje zal je helpen om de belangrijkste en de meest grappige te ontdekken.

Volg het gekke eendje, hij wijst je de weg in de tentoonstelling!

Piepspeelgoed

Je weet al dat er heel wat speelgoed voor baby's bestaat: rammelaars, knuffels, beren,...

Misschien heb jij de jouwe nog?

Tussen deze speeltjes zijn er die gemaakt zijn in rubber of plastic en voorzien van een klein gaatje waardoor de lucht kan ontsnappen als je erop drukt. Als de ontsnapte lucht een fluittoon geeft, dan noemen we het speeltje een pieper of een piepfiguur. Deze gekke naam komt van de onomatopée (woord dat een geluid beschrijft) "piep-piep", zoals het geluid van een kuikentje of vogeltje.

Babyspeelgoed

Vroeger werden popjes gemaakt van hout, porselein, stof of papier-maché. Wanneer rubber ontdekt werd hebben de speelgoedfabrikanten onmiddellijk de voordelen van dit materiaal ingezien: het is soepel en tegelijkertijd sterk. Daarenboven is het ook afwasbaar. De eerste rubberen poppen werden rond 1840 op de markt gebracht.

Het allereerste rubberen speelgoed waren ballen. Sommige ballen kwamen licht vervormd uit de gietvorm, dit bracht de makers op het idee om gezichten en later ook poppen te maken. Dit balvormig poezenkopje dateert uit 1939.

Door een roze bril

Roos is voor meisjes, blauw voor jongens! Ben je daar wel zeker van?

Vroeger was dit immers niet altijd zo. Roos werd gebruikt voor baby-jongens, omdat het de pastelversie van rood is, een kleur die kracht symboliseert. Blauw daarentegen werd door baby-meisjes gedragen, omdat dit de kleur van de mantel van de Maagd Maria is.

Vanaf de jaren tachtig overspoelde de kleur roos de speelgoedindustrie. Sommige piepfiguren die voorheen allerlei kleuren hadden, worden nu volledig in roos uitgebracht.

Zoek in de tentoonstelling naar onderstaande piepers maar dan in hun originele kleur!

De paashaas

Heb je deze konijntjes in de tentoonstelling gevonden?

Het zijn eigenlijk paashazen. De oorsprong van de paashaas zou liggen in een Duitse legende (verhaal van twijfelachtige waarheid). Het verhaal gaat als volgt: een moeder, die te arm was om zoetigheden voor haar kinderen te kopen, beslist om eieren te versieren en ze in de tuin te verstoppen. Bij het betreden van de tuin zien de kinderen een haas en denken dat hij de eieren gelegd heeft. Het volgende jaar maken de kinderen in de tuin nesten van bladeren, mos en gras en hopen zo dat de haas gedurende de paasnacht terug zal komen met veelkleurige eieren.

Vergelijk de twee foto's en zoek de zeven verschillen.

Een reis door tijd en ruimte

Sommige piepers illustreren oude gewoontes of klederdrachten uit andere landen.

Weet je bijvoorbeeld dat het vroeger de gewoonte was om pasgeboren baby's stevig in te wikkelen met lange banden textiel? Dit noemt men inbakeren.

Laten we op zoek gaan naar hoofdtooien. Vind in de tentoonstelling een piepfiguurtje met een **muts**, een **hoge hoed**, een **Tirolse hoed**, een **baret**, een "Hul" (een traditionele vrouwenmuts uit Holland).

Schrijf de correcte hoofdtooi naast elke foto.

Wonderlijke sprookjes

Het woord sprookje is afgeleid van het middeleeuwse woord 'sproke', dat verhaal of vertelling betekent. Er zijn verschillende soorten sprookjes, bijvoorbeeld dierensprookjes (zoals *De wolf en de zeven geitjes*) en raadsel- en leugensprookjes. De bekendste zijn toversprookjes, dit zijn verhalen vol avonturen en magie (zoals Assepoester). Verschillende volkeren bezitten een eigen verzameling sprookjes. De meeste sprookjes die jij kent komen oorspronkelijk uit Duitsland of Frankrijk, maar weet je dat er ook heel veel mooie Russische sprookjes bestaan zoals *De kleine rode kip*, *Een dikke vette pannenkoek*, *De kater en de vos*, *Het sneeuwmeisje* *Snegoerotsjka*, ...

Verbind elk sprookje met het juiste piepfiguurtje.

De kleine rode kip

Snegoerotsjka

Het kleine ganzenhoedstertje

Peter Pan

Pinocchio

Buratino

Roodkapje

De kater en de vos

Plastiek is top!

De linker pieper is uit vinyl gemaakt, de rechter uit rubber. Vinyl is een vorm van plastic, een stof die op chemische wijze en op basis van petroleum door de mens gemaakt wordt. Rubber is een plantaardig product afkomstig van de tropische rubberboom.

Kijk goed naar de rechter pieper, de zijkant vertoont een lasnaad. Dit is de plaats waar de twee helften van de gietvorm samenkomen. Met de tijd verliest rubber zijn elasticiteit. Het gaat uitdrogen en craquelures (barsten) vertonen. Als men op zijn buik drukt dan komt die niet automatisch terug bol te staan. Om het speeltje zo goed mogelijk te bewaren en de verouderingsverschijnselen af te remmen moeten ze na de tentoonstelling op een donkere plaats bewaard worden.

Op het tentoonstellingspaneel kan je beide materialen (rubber en vinyl) aanraken. Welke verschillen voel je?

Het fluitje

Ziehier een tekening die een ingenieur maakte voor een Amerikaanse fabriek van rubberen speelgoed. De tekening toont hoe het fluitje op een veilige manier in het speeltje vastgehecht zit. De makers vreesden immers dat het fluitje (eerst in metaal en later in plastic) los zou komen. Een catastrofe indien een baby het fluitje zou inslikken!

April 11, 1944. D. C. KEMPTHORN 2,346,634
METHOD FOR PRODUCING HOLLOW RUBBER ARTICLES
Filed July 15, 1942 2 Sheets-Sheet 2

Fig. 4

INVENTOR
David C. Kempthorn
BY Ralph Barrow

Later als ik groot ben...

Piepfiguren tonen welke beroepen er vorige eeuw voor jongens en welke er voor meisjes waren. De jongens hadden een zeer brede waaier aan keuzes: piloot, dokter, mecanicien, tuinier, politieman, brandweerman, ... Er zijn veel minder meisjesfiguren met een beroep. Er is een verpleegster, een ganzenhoedster, maar vooral meisjes die voor een baby zorgen. Dit komt omdat veel vrouwen tot in de jaren zeventig niet uit werken gingen. Ze bleven thuis en zorgden voor het huishouden en de kinderen.

Hoe zit het bij jou thuis? Wie doet er het huishouden?

Kunnen meisjes ook politieagent, dokter of piloot worden?

Wat wil jij later worden?

Gezien op televisie

Heel wat piepers stellen figuren uit televisiereeksen voor. Sommige reeksen waren zo populair dat speelgoedmakers ze als piepfiguur op de markt brachten. Zo waren de kinderen in de jaren zestig gek op *Barend de Beer* een verhaal waarbij beer Barend elke avond een bezoekje bracht aan de kinderen Klaasje en Pimpernel. Een voorbeeld uit de jaren zeventig is *Sesamstraat*. Ken je nog Bert, Ernie, Koekiemonster en alle andere personages uit deze televisieserie?

Vraag eens aan je ouders of aan de juf/meester naar hun favoriete kinderprogramma of tekenfilm! Bestaat er in de tentoonstelling ook een piepfiguur van?

Orden de kinderreeksen van 1 tot 4 volgens hun ouderdom beginnend met de oudste en eindigend met de meest recente.

Samson en Gert

Barend de Beer

Nils Holgersson

Sesamstraat

Walt Disney

Je hebt waarschijnlijk al opgemerkt dat er heel veel piepfiguren gemaakt zijn naar de tekeningen van Walt Disney. Maar weet jij wie Walt Disney is? Walt Elias Disney is een meneer geboren te Chicago (een stad in de Verenigde Staten) in 1901. Als hij nu nog zou leven, zou hij 113 jaar zijn. Als kind woonde hij op een boerderij en hield hij al erg veel van tekenen. Hij tekende Mickey, Donald, de drie biggetjes,... Het was een echte muis, die verscholen zat in zijn bureau en leefde van de resten van zijn boterhammen, die hem inspireerde voor de figuur van Mickey Mouse. Zijn tekenfilms hebben altijd veel succes gekend en natuurlijk ook de piepversie van al zijn personages.

Een kleine quiz

Bij de "Aristokatten" draagt een klein poesje de naam Berlioz en een ander de naam Toulouse. Waarom is dit?

Kan je de namen van de zeven dwergen uit Sneeuwitje opnoemen?

Wat is de magische formule die Mary Poppins gebruikt? Welke formule gebruikt de fee die Assepoester verandert? En in Sneeuwitje, welke formule gebruikt de boze koningin om zeker te zijn van haar schoonheid?

De tekeningen van Walt Disney hernemen vaak zeer oude verhalen. Weet jij wanneer het verhaal van Assepoester werd uitgevonden? En het verhaal over Hercules?

Antwoorden
1. Het poesje Berlioz houdt van muziek en wil later orkestleider worden. Berlioz is ook de naam van een bekende Franse componist die 145 jaar geleden gestorven is.
Het poesje Toulouse will later schilder worden, daarom draagt hij de naam van de beroemde Franse schilder Toulouse-Lautrec.
2. Doc (Doc), Grumpy (Grumpie), Happy (Giechel), Sleepy (Domme!), Bashful (Bloosje), Sneezzy (Niezeli), Dopey (Stoetel).
3. "Supercalifragilisticexpialidocious"; "Bibbidi-Bobbidi-Boo"; "Spiegelkje, spiegelkje aan de wand, wie is de mooiste van het land?"
4. Assepoester is een heel oud verhaal dat in 1697 werd opgetekend door de schrijver Charles Perrault. Deze Hercules was al een populaire held bij de Grieken en de Romeinen, meer dan 2000 jaar geleden. Deze periode noemt men de Oudheid.

Teken je favoriete pieper

